

piątek, 30.01.2026

Co chleb, sól i woda mają wspólnego ze św. Agatą?

5 lutego w liturgii wspomina się św. Agatę, a w kościołach święci się chleb, wodę oraz sól. Skąd ten zwyczaj?

Odpowiada liturgista i ceremoniarz Archidiecezji Krakowskiej, ks. dr Ryszard Kilanowicz.

Kobieta, która ocaliła Katanię

Św. Agata jest postacią, którą Kościół wspomina 5 lutego. Według świętego biskupa z Sycylii, Metodego, urodziła się ok. 235 r. w Katanii. Po przyjęciu chrztu złożyła także ślub życia w czystości. Podobno była niezwykle piękna, czym przyciągnęła uwagę namiestnika Sycylii. Kiedy odrzuciła jego zaloty, ściągnęła na siebie gniew senatora. Był to czas, gdy prześladowano chrześcijan. Odrzucony zarządca Sycylii próbował więc wykorzystać to, aby zniesławić Agatę.

Została aresztowana i prawdopodobnie osadzona w domu publicznym, oddana pod opiekę kobietom, które miały ją zdeprawować. Działania te nie przynosiły jednak żadnego efektu. Agata została więc skazana na tortury. Według legendy podczas nich odcięto jej piersi. W tym samym czasie w mieście miało miejsce trzęsienie ziemi. Senator, który przyczynił się do uwięzienia kobiety, widział w tym zdarzeniu karę Bożą za swoje działania względem niej. Ostatecznie jednak Agata skazana na śmierć i wrzucona na rozżarzone węgle. Prawdopodobnie stało się to 5 lutego 251 r.

Jej ciało zostało złożone w grobie poza miastem i od samego początku wierzący otaczali jej szczątki wielką czcią, przywołując jej wstawiennictwa, uważając za świętą. – Rok po jej śmierci wybuchła Etna. Rozżarzona lawa zagrażała miastu. Wtedy mieszkańcy Katanii wzywali wstawiennictwa męczennicy i posłużyli się jej welonem, wynosząc go między miasto a morze lawy. Wtedy ono ocalało, w czym wierzący widzieli szczególne działanie Pana Boga przez wstawiennictwo św. Agaty, którą przyzywano – tłumaczy ks. dr Ryszard Kilanowicz, liturgista i ceremoniarz Archidiecezji Krakowskiej.

„Chleb i sól św. Agaty od ognia ustrzeże chaty”

Jej kult zaczął się rozwijać w średniowieczu. Nazywano ją wtedy patronką chroniącą od ognia i pożarów. Widziano w niej także wsparcie dla ludwisarzy, czyli tych, którzy pracują z ogniem oraz kobiet doświadczających chorób piersi. – W dniu św. Agaty błogosławiono pieczywo, sól i wodę. Pobłogosławione kawałki chleba rzucano w ogień, gdy był pożar, prosząc, aby wiatr odwrócił pożar w przeciwnym kierunku. Wrzucano w niego także sól i pobłogosławioną w tym dniu wodę, aby go ugasić lub opanować. Karmiono nimi także bydło, chroniąc je przed zarazą – wyjaśnia ks. dr Kilanowicz.

Tradycja święcenia chleba, wody i soli zakorzeniła się również w polskiej tradycji, o czym świadczy chociażby ludowe przysłowie „Chleb i sól św. Agaty od ognia ustrzeże chaty”. Wierzono, że sól, poświęcona 5 lutego chroni domostwa przed klęskami żywiołowymi, szczególnie przed ogniem. Chleb z solą gospodarze podawali natomiast zwierzętom, aby zapobiegać zarazom.

Zwyczaj święcenia chleba, wody i soli w dniu liturgicznego wspomnienia św. Agaty praktykowany jest również współcześnie. Takie

PARAFIA PW. ŚW. SEBASTIANA
Przyjęcie, obrzędy, sakramentalia związane z błogosławieniem konkretnych przedmiotów czy znaków, których używamy, przywołują konkretnego świętego, według ks. dr. Kilanowicza mają w dzisiejszych czasach nadal rację bytu. – Przecież wierzymy w świętych obcowanie, czyli w tę relację między nami a światem ludzi, którzy są już zbawieni. Przyzywamy ich wstawiennictwa, a sakramentalia mają to do siebie, że są takim konkretnym obrzędem, czyli modlitwą z zewnętrznym znakiem – podkreśla ceremoniarz Archidiecezji Krakowskiej. Dany obrzęd ma przypominać i nawiązywać do wydarzenia z życia danego świętego lub błogosławionego. – Są one przypisane właśnie do dnia liturgicznego, kiedy wspominamy tę daną osobę. Jest to piękne. Ważne jest przy tym wszystkim to, żeby pamiętać, że to nie jest żadna magia, a prośba do Pana Boga. Jak najbardziej mamy prawo, a nawet obowiązek modlić się, korzystać z tych darów, którymi są sakramentalia, ale, oczywiście, zawsze trzeba zachęcać do tego, by mądrze do tego podchodzić – podkreśla liturgista.

za: Biuro Prasowe Archidiecezji Krakowskiej

<https://diecezja.pl/aktualnosci/co-chleb-sol-i-woda-maja-wspolnego-ze-sw-agata-odpowiadamy/>